

NORDENCRANTZ, ANDERS

**En ringa militair-persons frögde-betygelse,
deröfwer, at han fådt mera insigt och
erfarenhet samt större urskillnings-gåfwor,
än herr professoren N.N. i Upsala, med swar,
ibland annat om ducat-påsarna**

Stockholm
1771

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

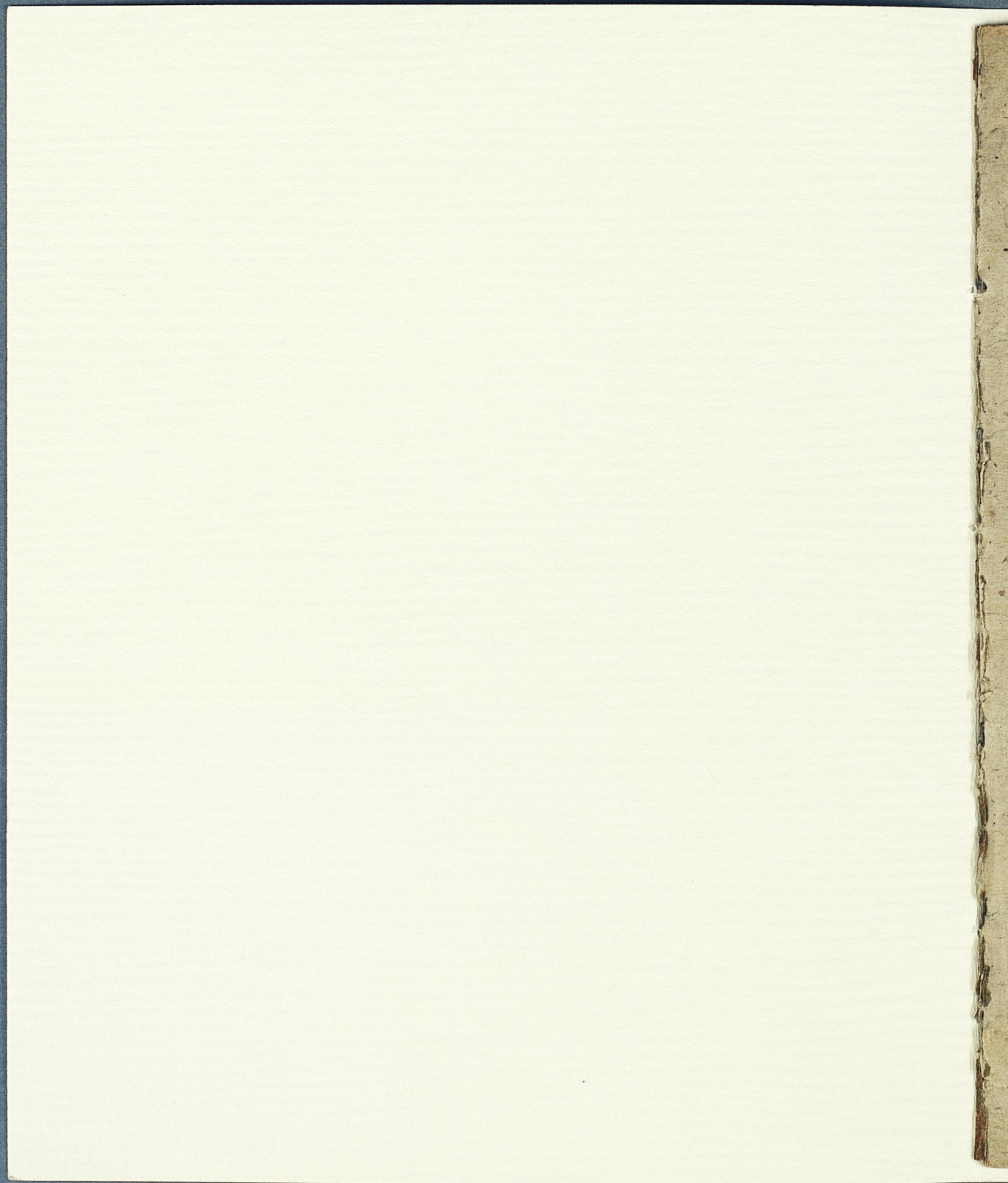
Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

NORDENCRAANTZ, A

EX. A

St Paul
Polio. chon
Bauhuai
(Bau)
1700-1829
1771

190

Palet. p. m.
Banker.
(R. N.)
1771
1700 - 1829

En
Många Militair = Personer
S r ö g d e = B e t y g e l s e,

Deröfwer,
Att Han fädt mera Insigt och Erfarenhet

Samt
Större Urskillnings = Gåfwer,

En
Herr Professoren N. N. i Upsala, [= P. N. Christensson]

Med
S w a r, ibland annat om Ducat = Päsarna,
i Banken.

Så och
Goda råd, at Korsfästa sitt Kjött samt des onda Lustar
och begjäreffer.

Uplagt för Auctorns räkning. Exemplaret kostar 24 öre kopp:mt.

S E N D R H O L M,
Tryckt hos WENNBERG och NORDSTRÖM,

Günstigaste Läsare!

Det Frögdar mig, såsom i Störd-Andene, beröfwer, icke ringa, at Den Högsta gifwit mig mera Insiht och erfarenhet samt större urskillnings-gäswa, än Herr Professoren; och det så mycket mer, som Han genom en nyligen utkommen des skrift fördt mig utur Mörkret til ljuset, nemligen ifrån min förra Misträstan, som är, at jag icke trodt mig sådt så god insigt, erfarenhet och Urskillnings-gäswa, som Professoren.

Doct är Han den endaste Professor, som fördt mig, ifrån den beslageliga misträstan och sorgen, til denna Frögden.

Nu wil jag taga fram Not-boken och låta min luta klinga.

Det är icke allena min, utan ock Herr Professorens lycka, at jag fick se des skrift, som Han kallat Patriotiskt Svar, på de estertänkelige Frågor, som framställas i et Bihang til de utkomne delar af Bekymmerlösa Stunders Tanckar.

Derutaf fick jag liksom öppne ögon til at se en Professor (den jag således aldrig sedt) wisa sit Snilles-prof, eller Insiht och erfarenhet m. m. och tänkte straxt, at lyckan då redan kom hos mig til sin högd, då jag fick se et sådant wärk, som jag mente så profitera af, NB. til gods, hwilket jag gärna affecterar.

Men hwad hände?

Enär jag fick se längre in i skriften, fick jag helt andra tankar: Då förmente jag at Böfsweln hade skrifwit den, men det war nu intet sant, utan det har warit en Professor; och enär jag öfwerwägade des pund: jag menar insigter, erfarenheter och urskillnings

nings gåfvor, til och med Patriotisme, NB. emot mine; Så fant jag hos mig långt större ljus, som jag rättnu lærer uptända för honom, i des mörcker, och låta en sådan min godhet honom påskina: nemligen uti de goda Ageneskaper och böjelser, som jag nyss upräknat och man trodt hos Professorens varit likom i qvarstadsfatte; men förgäfwes.

Det har då icke bättre händt honom, än mig, utan tio gånger värre: i det wi hellsve icke kändt våra förmögenheter, utan framfart: jag uti mistrostan, at kunna se och weta så godt, som nu: Men, Han uti Högmö, öfwerbåd och förmåtenhet: troendes sig varit likom et ljus, uti et mörkt rum.

Doct frögdar det mig, at jag med min mistrostan icke gjordt någon ondt: Wäl mig.

Så wil jag nu låta Herr Professorens få höra, huru fint jag kan spela efter des grofwa thoner?

Där börjar Herr Professorens med et ordspråk och säger, "at det sannas, at Bekymmerlösa Stunder ofta äro en Moder til mycket ondt, hållt då de framalstra orediga tankar och willsamma uplysningar, hwilka äro skadeligare, än den Grofwas ofunnoghet.

Här säges, at Han wisar sig, som en Fader, samt at det sannas på honom self.

Där säger Han: "At fria Regeringar äro ofta blottskälde för dem, hwilka med ogrundade rykten söka oro och upreta den ensaldiga hopen; upwäcka mistroende emot Öfwerhetens personer och författningar, samt at de emot dem äro ensamme Fäderneslandets oförkrakta försvarare, på det de sedan, genom wunnit förtroende, måtte kunna tilfredsställa sitt Högmö och sin girighet.

Här säges; at det äfwen sannas på honom self, samt at han icke wil unna oss så bättre uplysningar af någon annan, än Han self wil gifwa oss.

Där säger Han: "under sten at införa Friheten, blef Cromwell Englands största wäldswärckare.

Här säges: at Han icke synes wilsa bli den minsta Såd och
 "Att Grekernas Historia är rik på Demogoger, som, sedan de up-
 "häfwit sig til Fäderneslandets beskyddare emot den lagliga Of-
 "werheten, blefwo folkets grymmaste Tyranner och plågare.

Här önskas, at Han icke måtte bli en sådan i Sverige, som
 Cromwel i England!

Där säger Han: "uti detta Bihang röjer sig Auctoren der-
 "igenom, at Han söker intaga menighetens sinnen, med det ödmju-
 "ka föregifwandet, at Han wet mer än de flera och förnämsta an-
 "dra.

Här säges, at Professören har kunnat derutinnan bäst teck-
 na sig sjelf: men felar allenast deruti at Han ansedt en annan, ho-
 nom aldeles olif Person, wara sig lif.

Där säger Han, "at förra Auctorens Konst består deruti, at
 "i hast förwandla papper til Guld och Sulfwer och Guld, nemligen Sedlar,
 "at göra dem dubbelt mer gällande i handel och wandel, än de
 "warit på 16 år.

Här säges, at det wore Högst önskeligt; och undras derpå,
 at Han icke warit så beleswad, at Han kunnat tacka honom, som
 lärdt den stora konsten, fast Han det icke begriper, mindre welat
 utmana så godt för oss, utan wisat sig deremot widrig och wrång
 och wil at man skal fördraga Hans illfundiga tankar och beslut.

Uti des skrift synes mycken förwirring och fögo mera tydeli-
 git, än des ondskas, och wrånga omdöme.

Han har icke så snart skrifwit de 2 första ord och rader på
 Titul bladet, förän Han deruti begätt 2:ne grofwa felsteg, och för-
 skrigit så många, som ord och rader uti hela des skrift.

Men så wil jag icke vara för hastig, at göra mina anmärk-
 ningar, utan med alt tålmod och stillatigande öfwerse des scilaktig-
 heter til det längst, som gjörligt är; åtminstone tills jag får se län-
 gre in i des skrift.

Där

Där säger Han: "Innan jag företar mig besvarandet af deß särskildte frågor, wil jag först Skärskåda Auctorens Huswudsatz hwarpå allt det öfriga, såsom en Grundwal, hwilar?"

Här säges: at honom så mycket mindre anstädt at bruka det ordet skärskåda, som Han icke förstådt, ej eller innehåft något Domare Ambete, at döma om en långt erfarnare och wärdigare Mans skrifter, som Tusendesåldt gifwit större prof, af Sanningar och Grundeliga uplysningar ifrån sig, än någonsin Han; och Kongl. Aca- demien hwarken ansedt för deß gjöromål, ej eller åtagit sig at skärskåda och döma om sådant, som den icke tilhördt at besatta sig med hållt et helt Kongligt Collegium, jämte sådane Män äro at tilgå, som med sådane Commerce Årender haft, och ännu hafwa egenteligen at beställa, utreda och Förordna; Men icke at läsa för barn, eller hafwa uppsigt öfwer dem, som Professoren ägnar och anstår til at använda sin tid, nit och flit wid, och icke således löpa ifrån Scho- len; ty det ordet och Ambetet, at Skärskåda, är så Majestätisk, at det allena hörer Konungenom, Deß Collegier och Domstolar til, använda, nyttja och bruka wid sine Domslut.

Där säger Professoren, "Efter sitt begrep består den deruti, at här i Stockholm skola ges wisa enskildta Handlande, som ge- nom Hemliga operationer kunna stegra och fälla Wärel- Coursen til sin offjälliga fördel, samt derigenom förmå efter et oinstränkt wälbehag förändra och förwärra Banco- Sedlarnes värde, til Medborgares, Kronans och Hela Rikets skada."

Här säges och besannas: At sådane gifwas här, som på et så ö- reförjätit sätt skadat både Medborgare, Kronan och Hela Riket: äfwen som Han self sagt på 17. sidan, at Coursen för sidsta Riks- dagen war i mjugg stegrad: och det NB. af några wisa Werek- Winglare til sin enskilda fördel, som för skälmar och Boswar kat- las må; Ty så wida Coursen då i mjugg warit upstegrad, så är det aldeles klart, at Allmänheten icke haft deruti någon del uti an- nat, än NB. lidande.

Där säger Han, "at alla både Lärda och Olärda erkänna i sitt samwete den naturliga Grundfats, at hwar och en får fullkom- lig rättighet til de nyttiga ting, som Han antingen af andra und-
A 3
"fädr"

fäbt eller genom egen lit framskaffat och förvärfvat: så ock, at denne egande värtten utesluter alla andra ifrån våra Ugodelars bruk och förvaltning, samt lämnar i ägarens fria behag, at dem, efter sit godtfinnande, nyttja och använda.

Här undras derpå, at Herr Professoren icke gjordt någon difference emellan lärrd och olärrd, Lag och Olag, Samwet och Samwetslöshet, skälilig winst och rosgirighet, med mera, som honom bordt,

Utän säger, at "ingen kan med rätta tvinga ägaren at öfwerlåta sin ägendom til andra eller föreskrifwa huru mycket Han derföre skal i wedergjällning emottaga". m. m.

Här säges: at "nyligen utkommit en Kundgjörelse, om Förbud, emot Swarta Klädens och tygers stegrande Gifwen, Stockholm af Kongl. Slotts Cancelliet d. 13 Februarii 1771." lydande ord från ord, som följer:

"Som wid den Allmänna Sorg, hwilken nu efter Högst Sal. Hans Kongl. Maj:ts timade Högstbeklageliga Dödsfall kommer, at anläggas, någon torde taga sig anledning, at utbringa och sälja Swarta Kläden samt til Sorgedrägter brukelige tyger, til et öfwer deras rätta värde stigande owanligt högt pris; Alltså och til förekommande af lit stegring, genom hwilken alla i gemen och i synnerhet de oförmögnare, som Sorgedrägter böra anlägga, skulde alt för mycket warda betungade, om icke aldeles afhållne, at wisa den underdåniga wördnad, som hwar ock en sin nådiga öfwerhet wid et så högst sorgeligt tilfälle skuldig är, hafwer Hans Kongl. Maj:rt i nåder befalt, det et noga tilseende och en Allwar-sam Hand deröfwer hålles, at slike wahror icke måge dyrkas och upstegras. Och där någon Säljare skulle beträdas, at stegra sådane til sorgedragt hörande kläden och tyger, utöfwer det pris, hwarföre de förut och innan detta Högst beklageliga Dödsfallet timade, blifwit sålde, den samma skal til Femhundrade Dal. Silf-wermonts böter, hälften til angifwaren och hälften til Lazaretet här i Staden, wara förfallen; Hwilket alt til wederbörandes underdåniga esterrättelse härigenom Allmänneligen kundgjordt warder. &c. Samt at: Endr Hans Kongl. Maj:rt wisat så mycken Nåd och Rättwisa för den oförmögnare delen af sina undersä-
re,

de, det et noga tilseende och en allvarsam hand beröfwer hålles, at slike wärdor wid 500 Dal. Silf. mts böter, icke måge dyrkas och segras öfwer deras rätta wärde stigande owanligt pris: Huru mycket mer lærer icke Hans Majst af Kongl. Nåd och Rättwisa behjarta de flera Dess oförmögnare Undersättares ännu större lidande, då alla itteliga wärdor blifwit icke allenast nyttigen utan (ty wärre) redan för flere år tillbaka, nog skam- och Samwetslöst segrade til et så högt och owanligt pris, at en långt större antal af undersätare derigenom warda betungade och afhällne at wisa den underdåniga wördnad och tienst, som hwar och en sin nådiga och Rättrådiga öfwerhet skyldig är, och förswara deras Rätt och wälfärd: Så at man i underdånighet förmodar, at sådant lærer wid Et Tusende Dal. Silf. mts wite förekommas; Ty, när Petri Bänder Nyckel icke mer hjelpa kan; Så måste Pauli Swärd fram. Och när folk warda som Hästar och Mular; Så måtte dem läggas bet och behel i munnen.

Där säger Han uti en Nota: "Hit höra icke de, som fädt låf, at idka wiså Rättingar med wilkor; at de skola rätta sig efter wederbörliga taxor.

Här säges: at Han allenast advocerar för dem som äro orsaken til dyrheten och Wexel-Coursens stegring, och förswarar dem, at de skola så blifwa tygelfria; Men tillika det, som derå tydeligen til et wälgrundat Swar Länder: Nemligen Alt som hwar och en, så wäl Högre som Lägre är Konungens undersätare eller Rikets Inbyggare, och söhakteligen under en och samma laglydnad; så måtte den ena icke mera hållas tygelfri, än den andra, icke mer betungas eller förswaras, än den andra, utan fast mera inhämtas, hwarutas alt sådant har sin härkomst samt at sådant förekommes, Hämmas och affkaffas: och sådant i hwad Stånd eller ämne de hållt vara må, som på något sätt sig förgått, eller sine upmärksamheter, skyldigheter, slit eller oförtruten möda äfidosatt.

Ty när ordning och Proportion hålles, gifwes och tages, så är det det hugneligaste och bästa, som någon ärlig Karl wil önska sig: Men skälmar icke så!

Aldrig är något Land eller Folk lyckeligare, än när hwar och en sin Syssa sköter: Det är, när Den eller de, som äga Befäl
Rät.

Rättigheten, oförtrutt, vänligen och Allvarsamt, ja icke utan
 Färdhet, när så omtränger, tilhålla hwar och en til sine Skyldig-
 heter; Och när de som stå under Lydnaden, tjena all ting til det
 bästa: wisa sin dygd och Skickelighet til det bästa: Wisa, at de äro
 hwars annars Herbergerare, icke på et, utan på allt sätt: Wisa
 sit och redlighet; så at de utan ofker, utan öfwerföd och utan
 Ahre- och penninge girighet, med Sämja, Kärlek och måttelighet sig
 åtnöja, lefwa och lefwa låta.

Men när sådant efterfattes både hos högre och lägre; Så bli-
 wer den ena den andras förföljare; Och där som ingen äga är,
 där är ock ingen Årg.

Där säger Han: "Uti naturen är intet förhållande fastställt,
 hwarester waror af olika slag kunna mot hwar andra mätas, jämn-
 föras och til likhet bringas; så ock, at ingen naturlig proportion
 kan ges emellan en Guld-klimp, et Silfwerstycke, en Kopparplåt,
 en järnstång, med mera, som Han upräknar til och med Swin,
 gås och Höns.

Här säges, tvärt om, at uti naturen är allt förhållande fast-
 ställt, Hwarester waror af olika slag kunna mot andra mätas,
 jämföras och til likhet bringas samt at en noga proportion kan gif-
 was emellan all ting; Ty när menniskjo naturen och förhållandet
 är fördärwad, waror och penningar försälfade, förhöjde eller för-
 nedrade ifrån sit rätta värde och anseende; Så kan sådant genom
 tjenliga Författningar förbättras och hjälpas; Så at en wisk pro-
 portion kan göras, så wäl emellan Folk, som allt annat af olika slag,
 at kunna emot hwarandra mätas, jämföras och til likhet bringas:
 Allwen som Guldet, Silfret och Kopparen äro de egentelige och tjen-
 ligaste medel; Hwarester allt annat skal så och bibehållas i sit rätta
 värde och pris.

Derupå wil man först swara, som Han sielf gifwit anledning
 til: Där hafwer Han, som ofwansföre anfördt är, sagt: at ingen
 proportion kan ges emellan en Guld-klimp, et Silfwerstycke, en
 Kopparplåt Swin, Gås och Höns, m. m.

Här önskas, at man så wist hade Guld-klimpen i Händerne,
 som man det göra kunde: nemligen om Guld-klimpen wore så stor
 som

som man gärna önskade, at den icke kunde gifwas ut för et Swin, en Gås eller Höna, med mera, som Han sjelf upräknat; så hade wäl de ingen falsk-knif eller Sabel, som icke den kunde proportionera til sådane Klimpar, som Swinet, Gåsen och Hönan kunde betalas med; Ja, om det wore för Professoren sjelf, och det icke stridde emot Swenskt Cours, så kunde man det ock göra, fast den Klimpen icke eller skulle bli för stor.

Doct har man hört, icke sällan, at Sverige bortgifwit Misgjärnings-Män, til utländningarne utan någon styfwer; Men på några owärdiga utrikes orter sålles folck efter Coursen ofta för 90 å 100 dal. Runt person. Där kunna de göra proportion emellan Guld och Silfwer så wäl som folck och få; Men här säger Professoren at ingen kan weta eller göra den proportion hwad Swinet, med mera, kostar, liksom här icke mera wore annat werkeligit Mynt, än opropotionerade Guld-Klimpar, Silfwerstycken och Kopparplåtar, at Handla med, det är, liksom Slantar och runstycken hos oss icke mer hwarcken ägde proportion eller valeur.

Jag påstår att dersöre än ytterligare, at proportions Reglor och proportion redan varit ifrån äldre tider, ännu är och vidare gifwes, hållas och efterlefwas kan. Ty om ingen Lag, Ordning och proportion wid all ting hade varit, så hade den ena varit den andras Röfware och Mördare, och då hade den ena kunnat sälja bort den andra, som et Swin; och sådant kan ännu hända, om ingen lag, ordning och proportion wille hållas.

Och när allt detta owäldugt wil lämpas til Wärel Handelen, med det mera, som härnäst följer; Så kan des anförande ostridigt få samma Ode, som redan anfördt och på det kraftigaste ädaglagd och bestyrkt är. Ty såsom förut är sagt, är intet ord eller rad uti hela des skrift, som icke förtjenar anmärkning; Men så wil jag icke derwid förhåla min tid eller göra mig så mycken omak, helst jag afwen wil wisa min wälmening derutinnan, at jag

B

icke

icke vill uträkna alla dess felaktigheter, hvaraf flera ännu woro honom at tillkrifwa.

Gullet, som jag icke länge sedan gifwit dess wälförtienta löf ord och skattadt såsom det största och ädlaste Glenod i werlden, at tjena, såsom en lag eller måttstock til at bäst kunna mäta, künföra och til likhet bringa alle andre slags waror med, wil jag, up på Herr Professorens, åter på et annat ställe, sedan 10:de, gifne anledning, så mycket mindre undgå at förtälja om, som Han derutinnan utgifwit, liksom en Graffskrift til dess hädansfärd, Hållt min wälmening emot Fosterlandet, är, och, rättnu, lärew utrojos wara så stor, som Professorens emot In- och utländske Dofrare, samt deras interesse.

Där säger Professorens, at, "förutan det honom okunnigt är, huru wida någon betydlig post Ducater nyligen utgått:

Til skyldigt Swar derom Säges här: Efter Han sielf är okunnig, huru wil Han då gjöra andra kunniga: Det är då lika, som den ena blinda wille wisa den andra wägen; Ar icke det falskt och ogrundat.

Där säger Han: efter som jag icke bör gjöra reflexion på, om en föga Summa deraf, för något enfammerligt behof blifwit utförd, hwilket i alla tider kan ske, utan at förorsaka Allarm.

Här säges: at Han då icke bordt skrifwa och förleba folk, efter Han sagt sig wara okunnig, och, ty wärr, at Han icke wetat gjöra någon reflexion derpå: icke wetat Summan: icke behofwen, ej eller huru mycket i förra tider utgådt, utan, at förorsaka Allarm, och önskas at det blesse wäl utan Allarm.

Där gör Han den anmärkning och säger, at som nu på 50. års tid inkommit til Europa ifrån Brasilien Guld, emellan 4 och 5 M. Ducater årligen, då förut intet Guld derifrån hirkom.

Här beklagas, o' hit icke inkommit sådane, och at Han icke gjorde den anmärkning, huru många millioner Ducater härifrån utgått, och tros, at 4 å 5 Millioner Ducater in alles icke finnas uti Sveriges Rikes Bank, mindre hälften så mycket som emot Banco eller Credit-Sedlarne swara kunde. Vidare säger Han: at det är sannolikt at genom en så stark tillökad tillförsel ifrån en enda Ort Gullets Höga pris emot andra waror och Metaller måtte i Europa minskas och förfalla.

Här säges äfwen som 12te Momentet af Domare Reglornas Allmänneliga Orda seder, uti Rikets Allmänna Lag innehåller: Det är icke allt sant, som Sanning är likt: Samt at, så litet som Hassens diup och H: : : kan upfyllas, så litet kan ock de utländske Magterne upfyllas med Swenska Ducater, Riksdalrar och Plåtar, som man nu icke mer ser wara til, mindre gå ock gälla i den valeur, som, då Sedlarne upkom, och, som i de nylaste Fri-städer til Skrot och Korngå och gälla.

Där säger Han, "det wara klokt och försigtigt, at Banquen efter hand bortwärlar sina Ducat-påsar, och Poppar plåtar medan de ännu gälla flere Riksdalrar, Hwarigenom en större myckenhet sedlar för dem indragas och realiseras, än efter några Års tid framdeles står at förmoda.

Här säges: at, Han menar, som N. N. och pekar som närmast dit at, Men har ej til at bortwärla Riksdalrars påsar. Så ock, at Han, som NB. först Excuserat, om en föga Summa deraf åtgådt, nu (twårt om) kallar det klokt och försigtigt at Banken bortwärlar sina, liksom woro de deras Ducat-påsar til utländningar; säges, at det icke wore klokt och försigtigt.

Det är, under prætext, at Sedlar indraga och realisera samt upfylla de flere utrikes Makterne med Guld, upfylla sin rofgrighet, förstöra Rikets nog ringa Redbara Capitaler samt öppna en ny utväg för Sedlarne at likaledes gå och blifwa deras och utländningars rof och byte, är at gjöra sådane anläggningar, at Rikets In-

byggare skulle affstadna uti yttersta nöd och wedervärdighet; Hvilket wore det aldrastadeligaste och förderfweligaste, som någon sin inom Swea Rikets Gränssor kunde påtänkas; Så at man omsider icke hade annan fluffats eller säkerhet emot desse Banko- eller Credit Sedlar til at förwänta, än man hast af Mynte teckns Sedlar, som ännu är i Manna-minne; Ja, at papper blef icke annat än papper, skal och snas i stället för kärna och must.

Jag är ännu icke kommen mycket til ären; Men så har jag det i friskt minne, at jag för en Mynteteckns sedel, som innehölte 53 dal. Silfwermitt icke fick mer, än 5 dalar igen.

Om en så Odelig påföljd skulle afböjas både ifrån mig och alla Swea Rikets Inbyggare; hwilket jag ock förmodar, at det redbara Myntet icke bortwärlas samt med skrot och korn til utländningarne; så wore det wäl, klokt och försigtigt.

Jannor händelse wore det klokt och försigtigt: at hwar och en undersäte hållre låta sig sjelf bli närmare om Ducat-påsarne, än de Europæiske Makterne, och sådant efter den tidsens valeur, som Ducaten då gått emot Wästar och fölgakteligen Sedlar; Men skulle sådant nu icke få at erhållas efter samma proportion; Så skulle det wara tydeligit, at Sedlarne redan förlorat sit rätta wärde; ty så wida Sedlarne äro myntade at gå i paralel eller jämnwigt med det Redbara, så skulle jag intet tro någon Coturs kunna eller böra försämra dem mer än Ducaterne, Piecarne och Wästarne; hwartil kommer, at, ehuru man gifwit 10 styfwer för Piecen, likwål har Wjölft kärngen icke gifwit mer, än 6 för den samma: äfwen som den varit slagen til och af Hans Kongl. Maj: på det kraftigaste försäkrad at bibehållas wid skrot och korn, som då icke skedd; Hwarföre jag icke kunde taga kärngen i håret och twinga Henne dertil, hålft, en 6. Dalrs Sedel icke sådt samma anseende, Nemligen at gå för tio Daler.

Kort sagt: kan nu Swea Riket icke bibehålla några små Ducat-påsar inom Sig; Så kan ock Det aldrig infria dem ifrå de fleras

fleras fränmande händer, mindre betala sina Credit Sedlar, som man gärna önskade, för at se sin säkerhet och penningen i sin rätta värde, äfwen som förut och hos alla andra Magter och Samhäl-
 len varit, hwilket til skrot och korn, genom Swea Konungars Ed och försäkringar på det kräftigaste är utläfwat och faststält at uti Riket hållas grubbadt. Skulle sådant bortwärlas, utplånas och helt och hållet affkaffas ifrån Land och Folk; Hwilkä, efter min tanke tyckes wara så wärdige, försigtige och wälmående emot sig, som utlänarne emot sig och sin Säkerhet, så wore det ännu Handgripeligare och skulle förtjena ingen sensfärdig upmärksamhet.

Men det säges och gifwes Professoren derom til Swar, hwad realisationen af sedlarnes beträffar, wara klokt och försigtigt at, genom exporter af waror och Handel indraga och realisera sedlarnes ifrån utlänningarne, hwilkä dem således helt säkert hållre will gifwa ifrån sig, än NB. Ducaternes och Roppärens, som Herr Professoren wil hafwa bortwärlat: medan 1000:de delen deraf icke är at tilgå emot sedelskocken; Th, så handla utlänningarne, neml. med waror emot waror, som rättstäckans Inbyggare bäst ägnar och anstår.

Där säger och den Advocerande Professoren åter sid. 15 & 16 twärt om, det wara nyttigt, at låna 3 millioner Riksdaler ifrån utlänaren emot årligt intresse, til försällne Naringars uphjelpande.

Här säges: til taringars behof och Skatte-Rättigheter för utlänningarne, som man nog förut äger utan ytterligare tiltagsenhet därutinnan, torde sådant komma at tjena.

Hamburg och Danzig äro allenast blotta Fristäder; men de hafwa dock hållit sig för goda och försigtiga til at blifwa Skattedragare för någon utlänning; Huru mycket mer måtte icke Swergel, såsom et helt Monarchie, förwara sin hever och infreda sig ifrån så tärande tilställningar, och icke såsom barn, ständigt ropa efter andras hjelp.

Widare, och hwad Naringarnes uphjelpande beträffar, så har man nog sedt flere wedermålen derom, och hwad ändgylt derpå

fölg. Det är, at Rikets Cassor uti flere framfarne År blifwit til sådant använda och uttömde, så at man i det stället har måst giora utrikes låner, lida nöd och brist wid sednaste Fälttåget, då man ofta sådt wänta på sin lilla sold öfwer 14 dagar, ja öfwer hela månaden: betala stora utlagor, Skatter och Skulder i det stället, til utländningar och se dem fara til Norrige, äfwen som några otrogna Banco-Herrar, hwilka nog haft lön och utkomst, utan at tilgripa Rikets medel, som en fattig Soldat icke en gång wil förnedra sig til: ändock deras näring aldrähåst behöfde uphjelpas; Hwartil kommer, at flere af dem äro Ärligare, än en nu af tiden; N. N. Ja en, som här menas, och jag sedt honom genom tryckta skrifter blifwit, efter des egen tilstålning, lefwande, ändock han redan 12 år varit död: Men de andre Herrar i högsta respect.

Här säjes, at: om hwar och en singe stegra som Han wil, så bleswe det oändeligit stegrande, oroligt, oredigt, osäkert, och odrägeligit för hwar man, at icke wera den ena dagen eller stunden, hwad den eller den waran kostade den andra, hålst när Handels- och Handt-wärks-måns antal upwärlå i samma mohn, så at de äntel. bleswo tåringar, och icke bättre än hwaras annars förstörare; Hålst löntagare, som han menar bli hulpne dermed, at de oaffortadt skulle få så många Riksdaler, som dem efter Staten äro tillslagne, omdjeligen skulle kunna stoppa deras begjår: om ock en Riksdaler bleswe så god, som tio 9 dalks sedlar; ty de fåste så icke mer, än en Riksdaler i månaden.

Skulle nu sedlarne wara så aldeles fördärfwade, at en Riksdaler wore så högt bortgången ifrå des rätta valeur, som varit 9 dalk Roppar- eller Sedelmynt, at en karl eller Soldat i dessa tider kunde bärja sig dermed, så wore det ock högst beklageligt, at Sedlarna således blifwit bortflyttade ifrån sit rätta wärde, äfwen som det nu redan synes, i följe af piecen, som man nu ser gå utom rätta skrot och forn:

Om hwar och en får gjöra som man wil, så gör Han, som Han är til; och det är icke länge sedan, som en del folck födt sig med Rösswierer på Gator och Gränder här i Stockholm; Enär de icke haft annan utväg at kunna hjälpa sig fram uti så dyra och omilda tider; illa nog at Sverige således har nedstigit ifrån sin högd, fri och säkerhet.

Här hafwer man sagt, at Han icke skrifwit de 2. första ord och rader på Titul-bladet, förän Han begädt 2:ne stora festsleg:

Det första är: at Han i JESU Namn börjat försvara orättwisan til sin största Högd; och der utinnan således Missbrukat det Stora Namnet.

Det andra ordet, som icke eller utgör et ringa festsleg, är, at Han kalladt det Patriotiskt: där intet ord eller rad, mindre någon moment varit dit at.

Ja at Han Missfirmat förra Auctoren och betagit dess wäl förtjente Namn, som Kongl. Maj: och Rikens Höglöfliche Ständer honom förundt; och således uphäfwit eller inbillat sig at hafwa den Högsta Wäkten uti Riket, at utan någon Lag och Rätt, utplåna sådant med Pompadours Qwastar, derom kan jag icke annat säga, än at Han lärer anse Pompadours Qwastarne såsom någon dess Lag, och at Han endast synes af hat och agg emot förra Auctoren samt nit och wälmening för Ofrare och utlänningar, förolämpadt, största delen af våra Förswarsmän och Inbyggare samt löntagare, Rättstämde, gamla och nyslingar, Ankor och Faderlö. Barn samt andra medelösa Läringar, Slögder och deras Exporteurer, så at en stor del hwarcken in- eller utrikes Inbyggare kan til sig lösa Swenska tilwärfningar, utan måste hellre hjälpa sig genom Lurendragare, och det snart nog at få sig et par skor och stöfvar: då de förra kostar 30 och de sednare 90 à 120. Daler parat; så at, om Skomakaren allena wore dertil wällande, skulle Han sielf icke wara så mycket wärdt, som et par af det sednare

nare slaget. Men så lærer Stomataren gjöra som Mjölck-Rårngen med Piecar, och icke ta emot Sedlarne för annat, än i proportion deraf, som Ducater, Piecar, och Plåtar nu gälla, eller på samma fot, som de då woro, enär Sedlarne först utgäfwos; Så at jag icke kunnat gripa dem i Häret, mer än Mjölck-Rårngen: med mera som behof gjörs. I följe hwaras alt det ansförande förswinner, som stoft för wäder.

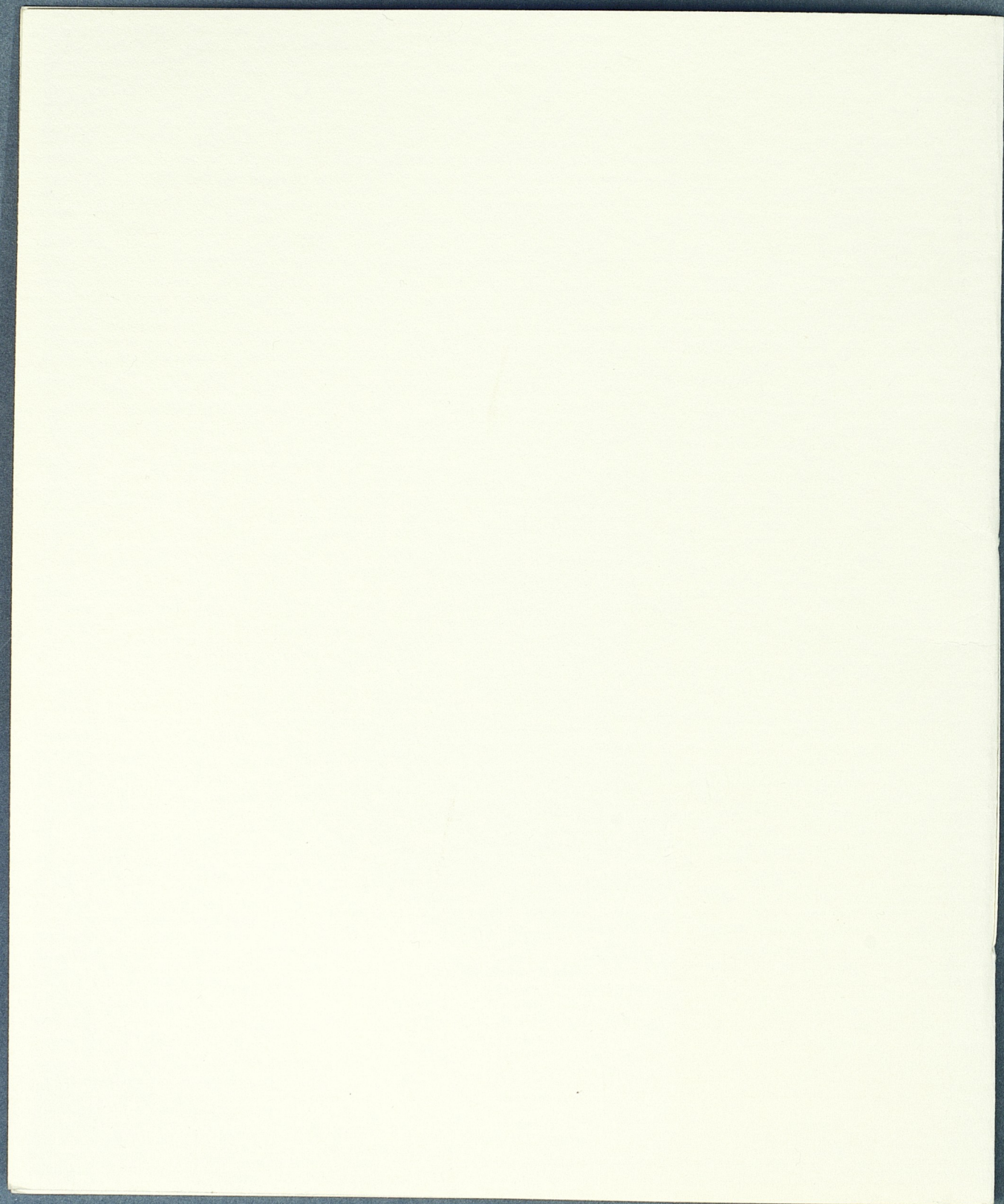
Sör öfrigit önskar jag Sonom så godt, som mig self: at Han måtte tjena wid et wärswadt Regemente, där Han säkerligen får mer Insigt, erfarenhet och större Urskillnings-gäfwor än Han nu har, och mer än jag honom nu utan lön lära will: Ja, at Korsfästa sit Rött samt des onda Lustar och begjäreiser: ifrån hwilka Han icke lærer kunna affå utan möda.

Mera härnäst, om Han förtjenar.

Farwål.

www.books2ebooks.eu